GENERALINIO ADVOKATO
NIILO JÄÄSKINEN IŠVADA,
pateikta 2014 m. birželio 5 d.[1]

Byla C-117/13

Technische Universität Darmstadt
prieš
Eugen Ulmer KG

(Bundesgerichtshof (Vokietija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Direktyva 2001/29/EB — Autorių teisės ir gretutinės teisės — Išimtys ir apribojimai — 5 straipsnio 3 dalies n punktas — Kūrinių ir kitų saugomų objektų naudojimas mokslo tyrimų ir privačių studijų tikslais — Privatiems asmenims viešai prieinama knyga tam skirtuose viešosios bibliotekos terminaluose — Kūrinio, kuriam netaikomos „pirkimo ar licencijos sąlygos“, sąvoka — Bibliotekos teisė skaitmeninti jos kolekcijoje esantį kūrinį, siekiant jį padaryti viešai prieinamą tam skirtuose terminaluose — Kūrinio padarymas viešai prieinamo tam skirtuose terminaluose, kuriuose leidžiama jį atspausdinti popieriuje arba išsaugoti USB atmintuke“

I – **Įžanga**

1. Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo 5 straipsnio 3 dalies n punkto išaiškinimo[2].

2. Pagrindinėje byloje nagrinėjamas *Technische Universität Darmstadt* (toliau – *TU Darmstadt*) ir vienos leidyklos – bendrovės *Eugen Ulmer KG* ginčas dėl to, kad *TU Darmstadt* bibliotekos patalpose įrengtuose terminaluose padarė viešai prieinamą šios bibliotekos kolekcijoje esančią mokslo knygą, kurios naudojimo teisės priklauso *Eugen Ulmer KG*.

3. *Bundesgerichtshof* (Vokietijos Aukščiausiasis federalinis teismas) prejudiciniai klausimai susiję su viešąja biblioteka ir pateikti dėl kūrinio, kuriam „taikomos pirkimo ar licencijos sąlygos“, sąvokos išaiškinimo, bibliotekų turimų kūrinių skaitmeninimo ir dėl naudotojų galimybės ne tik susipažinti su suskaitmenintais kūriniais (juos skaityti), bet ir juos atspausdinti popieriuje ir išsaugoti USB atmintuke.

1 — Originalo kalba: prancūzų.

2 — OL L 167, p. 10; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 230.

4. Pagrindinė byla yra „precedentinio“ pobūdžio. *TU Darmstadt* yra palaikoma *Deutscher Bibliotheksverband e. V.* (Vokietijos bibliotekų asociacija) ir atitinkamos Europos organizacijos – Europos bibliotekų, informacijos ir dokumentacijos asociacijų biuro (EBLIDA). *Eugen Ulmer KG* yra palaikoma *Börsenverein des deutschen Buchhandels* (Vokietijos leidėjų ir knygų pardavėjų asociacija). Tai rodo šios bylos svarbą bibliotekoms, autoriams ir leidykloms, ypač mokslo leidinių leidykloms [3].

II – **Teisinis pagrindas**

A – *Sąjungos teisė*

5. Direktyvos 2001/29 31, 34, 36, 40 ir 44 konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:

„(31) Turi būti išlaikyta derama pusiausvyra tarp įvairių kategorijų teisių turėtojų teisių ir interesų, taip pat tarp įvairių kategorijų teisių turėtojų ir saugomų objektų naudotojų. Valstybių narių nustatytos ir šiuo metu egzistuojančios išimtys ir teisių apribojimai turi būti iš naujo įvertinti atsižvelgiant į naują elektroninę terpę. Egzistuojantys išimčių ir tam tikrų teisių apribojimų skirtumai turi tiesioginį neigiamą poveikį autorių teisių ir gretutinių teisių vidaus rinkos veikimui. Tokie skirtumai galėtų dar labiau išryškėti numatant tolesnę kūrinių tarpvalstybinio naudojimo ir tarptautinės veiklos plėtrą. Siekiant užtikrinti deramą vidaus rinkos veikimą, tokios išimtys ir apribojimai turėtų būti darniau [vienodžiau] apibrėžti. Jų derinimo laipsnis turėtų būti grindžiamas jų poveikiu sklandžiam vidaus rinkos veikimui.

<…>

(34) Valstybėms narėms turėtų būti suteikta pasirinkimo teisė švietimo ir mokslo tikslais nustatyti tam tikras išimtis ar apribojimus viešųjų institucijų, pvz., bibliotekų ir archyvų, labui <...>.

<…>.

(36) Valstybės narės teisingą kompensaciją teisių turėtojams taip pat gali nustatyti taikydamos neprivalomas nuostatas dėl išimčių ar apribojimų, dėl kurių [pagal kurias] nereikia tokios kompensacijos.

<…>

(40) Valstybės narės gali nustatyti išimtį ar apribojimą tam tikrų pelno nesiekiančių įstaigų, pvz., viešųjų bibliotekų ir lygiaverčių institucijų, taip pat archyvų, labui. Tačiau turėtų būti apsiribojama tam tikrais konkrečiais atvejais, kuriems taikoma atgaminimo teisė. Tokia išimtis ir apribojimas neturėtų būti taikomi operatyviam saugomų kūrinių ar kitų objektų teikimui [teikimui interneto tinklu]. <…> Dėl to turėtų būti skatinamos specialios sutartys ar licencijos, kurios, nesukeldamos sutrikimų [netrikdydamos pusiausvyros], sudarytų palankias sąlygas tokių įstaigų teikiamų paslaugų atlikimui [būtų palankios tokioms įstaigoms ir jų žinių sklaidos funkcijoms vykdyti].

<…>

3 — Primenu, kad taip pat kilo nesutarimų dėl bibliotekų turimų kūrinių skaitmeninimo vykdant *Google Book Search* projektą. Žr. *United States District Court, Southern District of New York*, 2013 m. lapkričio 14 d. sprendimą byloje *The Authors Guild ir kt. prieš Google Inc.* (05 CIV 8136) ir Žaliąją knygą „Autorių teisės žinių ekonomikoje“ [COM(2008) 466 galutinis, p. 8].

(44) Taikant šioje direktyvoje nustatytas išimtis ir apribojimus, jie turėtų būti įgyvendinami atsižvelgiant į tarptautinius įsipareigojimus. Tokios išimtys ir apribojimai negali būti taikomi pažeidžiant teisėtus teisių turėtojo interesus arba prieštaraujant įprastam jo kūrinio ar kito objekto naudojimui. Valstybių narių nustatytos tokių išimčių ar apribojimų nuostatos pirmiausia turėtų deramai atspindėti padidėjusį ekonominį poveikį, kurį tokios išimtys ar apribojimai gali turėti naujos elektroninės terpės kontekste. Dėl to, atsiradus naujiems saugomų kūrinių ir kitų objektų naudojimo būdams, tam tikrų išimčių ar apribojimų taikymo sritį gali tekti netgi dar labiau riboti.“

6. Pagal Direktyvos 2001/29 2 straipsnio „Atgaminimo teisė“ a punktą „valstybės narės nustato išimtinę teisę leisti arba uždrausti“ atgaminti, be kita ko, „autoriams – savo kūrinius“.

7. Pagal minėtos direktyvos 3 straipsnio „Teisė viešai paskelbti kūrinius ir teisė kitus objektus padaryti viešai prieinamus“ 1 dalį, be kita ko, „valstybės narės nustato autoriams išimtinę teisę leisti arba uždrausti bet kokį savo kūrinių viešą skelbimą“.

8. Direktyvos 2001/29 5 straipsnio „Išimtys ir apribojimai“ 2 dalyje nustatyta:

„Valstybės narės 2 straipsnyje nustatytai atgaminimo teisei gali nustatyti išimtis arba apribojimus šiais atvejais:

a) kai atgaminama popieriuje ar kokioje nors kitoje panašioje laikmenoje, bet kokiu fotografavimo būdu ar naudojant kitus panašaus pobūdžio procesus, išskyrus muzikos natų rankraščių atgaminimą, su sąlyga, kad teisių turėtojai gautų teisingą kompensaciją;

b) kai atgaminama asmeniniam naudojimui bet kurioje laikmenoje ir atgaminantys fiziniai asmenys nesiekia tiesioginių ar netiesioginių komercinių tikslų, su sąlyga, kad teisių turėtojai gautų teisingą kompensaciją, priklausomą nuo 6 straipsnyje nurodytų techninių apsaugos priemonių taikymo ar netaikymo atitinkamam kūriniui ar objektui;

c) kai atgaminama specifiniais atvejais [atliekami tam tikri atgaminimo veiksmai] viešosiose bibliotekose, mokymo įstaigose ar muziejuose arba archyvuose, nesiekiant tiesioginės ar netiesioginės ekonominės ar komercinės naudos;

<…>“

9. Minėtos direktyvos 5 straipsnio 3 dalyje nustatyta:

„Valstybės narės 2 ir 3 straipsniuose nustatytoms teisėms gali nustatyti išimtis arba apribojimus šiais atvejais, kai: <...>

n) naudojami kūriniai ir kiti [saugomi] objektai, kuriems netaikomos pirkimo ar licencijos sąlygos ir kurie yra 2 straipsnio c punkte nurodytų įstaigų kolekcijose, viešai paskelbiant ar padarant viešai prieinamus mokslinių tyrimų ar privačių studijų tikslais atskiriems visuomenės nariams tam skirtuose terminaluose tų įstaigų patalpose;

<...>“

10. Pagal tos pačios direktyvos 5 straipsnio 5 dalį:

„Šio straipsnio 1, 2, 3 ir 4 dalyse nustatytos išimtys ir apribojimai taikomi tik tam tikrais specialiais atvejais, kurie neprieštarauja įprastiniam kūrinio ar kito [saugomo] objekto naudojimui ir nepagrįstai nepažeidžia teisėtų teisių turėtojų interesų.“

B – *Vokietijos teisė*

11. 1965 m. rugsėjo 9 d. Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo (*Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte, Urheberrechtsgesetz*, toliau – *UrhG*)[4] 52b straipsnio redakcija, galiojusi klostantis pagrindinės bylos aplinkybėms, suformuluota taip:

„Kūrinių atgaminimas viešųjų bibliotekų, muziejų ir archyvų elektroninio skaitymo vietose

Prieigą prie išleistų kūrinių, esančių viešųjų bibliotekų, muziejų arba archyvų, kurie nesiekia tiesioginės arba netiesioginės ekonominės ar komercinės naudos, fonduose, mokslo tyrimų ir privačių studijų tikslais leidžiama suteikti tik atitinkamos įstaigos patalpose specialiai tam įrengtose elektroninio skaitymo vietose, jeigu tam neprieštarauja sutarčių nuostatos. Elektroninio skaitymo vietose vienu metu iš esmės negali būti suteikta prieiga prie daugiau egzempliorių, nei jų yra įstaigos fonde. Už šią prieigą mokamas tinkamas atlyginimas. Tik kolektyvinio administravimo organizacija gali reikalauti, kad būtų mokamas šis atlyginimas.“

III – **Pagrindinės bylos aplinkybės ir prejudiciniai klausimai**

12. *TU Darmstadt* turi viešąją biblioteką. Ji savo patalpose įrengė elektroninio skaitymo vietas, jose suteikė prieigą prie tam tikrų bibliotekos fondo kūrinių. Vienas jų – *Eugen Ulmer KG* išleistas Winfried Schulze vadovėlis „Einführung in die neuere Geschichte“ (Naujųjų laikų istorijos įvadas), jis bibliotekoje prieinamas nuo 2009 m. sausio arba vasario mėn.

13. *TU Darmstadt* šią knygą suskaitmenino, kad ji būtų prieinama elektroninio skaitymo vietose[5]. Vienu metu šiose skaitymo vietose buvo galima prieiga prie tiek kūrinio egzempliorių, kiek buvo bibliotekos fonde. Skaitymo vietų naudotojai visą kūrinį arba jo dalis galėjo atsispausdinti popieriuje arba išsaugoti USB atmintuke ir atitinkama forma išsinešti iš bibliotekos.

14. *TU Darmstadt* nepasinaudojo 2009 m. sausio 29 d. *Eugen Ulmer KG* pateiktu pasiūlymu jos išleistus vadovėlius įsigyti ir naudoti kaip elektronines knygas („E-Books“). Bylos šalys nesutaria, ar skaitmenindama nagrinėjamą vadovėlį atsakovė pagrindinėje byloje jau buvo gavusi ieškovės pasiūlymą.

15. *Landgericht Frankfurt am Main* (Frankfurto prie Maino apygardos teismas), į kurį kreipėsi *Eugen Ulmer KG*, 2011 m. kovo 6 d. sprendime konstatavo, kad teisių turėtojas ir įstaiga turi būti iš anksto sudarę susitarimą dėl skaitmeninio kūrinio naudojimo tam, kad būtų galima netaikyti *UrhG* 52b straipsnio. Be to, šis teismas atmetė *Eugen Ulmer KG* prašymą uždrausti *TU Darmstadt* skaitmeninti arba pavesti suskaitmeninti nagrinėjamą vadovėlį. Tačiau šis teismas patenkino jos prašymą uždrausti *TU Darmstadt* bibliotekos naudotojams joje įrengtose elektroninio skaitymo vietose atspausdinti šį kūrinį ir (arba) jį išsaugoti USB atmintuke ir (arba) tokias kopijas išsinešti iš bibliotekos patalpų.

4 — *BGBl.* 1965 I, p. 1273.

5 — Pastabose raštu *TU Darmstadt* nurodo, ir tam neprieštaravo *Eugen Ulmer KG*, kad įvairių minėtos knygos skyrių skaitmeninės rinkmenos tebuvo grafinės rinkmenos, kurių neįmanoma apdoroti šiuolaikinėmis teksto tvarkymo priemonėmis (viso teksto paieška, kopijavimas – įklijavimas ir kt.).

16. *Bundesgerichtshof*, į kurį *TU Darmstadt* kreipėsi su tiesioginiu kasaciniu skundu, nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar kūriniui taikomos pirkimo ar licencijos sąlygos, kaip jos suprantamos pagal Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 3 dalies n punktą, kai teisių turėtojas toje nuostatoje nurodytoms įstaigoms siūlo tinkamomis sąlygomis sudaryti licencines sutartis dėl to kūrinio naudojimo?

2. Ar Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 3 dalies n punktu valstybėms narėms leidžiama suteikti įstaigoms teisę skaitmeninti jų kolekcijose esančius kūrinius, kai to reikia, kad tie kūriniai taptų prieinami terminaluose?

3. Ar valstybių narių pagal Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 3 dalies n punktą numatytos teisės gali apimti terminalų naudotojų galimybę tuose terminaluose prieinamus kūrinius atspausdinti popieriuje arba išsaugoti USB atmintuke?“

17. Pastabas raštu pateikė *TU Darmstadt*, *Eugen Ulmer KG*, Vokietijos, Italijos, Lenkijos, Suomijos vyriausybės ir Europos Komisija; visų jų atstovai, išskyrus Lenkijos ir Suomijos vyriausybių atstovus, dalyvavo 2014 m. vasario 26 d. vykusiame teismo posėdyje.

IV – **Analizė**

A – *Dėl klausimo, ar kūriniui taikomos pirkimo ar licencijos sąlygos, kai teisių turėtojas įstaigoms siūlo tinkamomis sąlygomis sudaryti licencines sutartis dėl to kūrinio naudojimo*

18. Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar kūriniui taikomos „pirkimo ar licencijos sąlygos“, kaip jos suprantamos pagal Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 3 dalies n punktą, kai teisių turėtojas toje nuostatoje nurodytoms bibliotekoms, mokymo įstaigoms, muziejams ar archyvams siūlo tinkamomis sąlygomis sudaryti licencines sutartis dėl to kūrinio naudojimo.

19. Visos pastabas raštu pateikusios šalys, išskyrus *Eugen Ulmer KG*, į pirmąjį klausimą siūlo atsakyti neigiamai.

20. Todėl kyla klausimas, ar vien pasiūlymas sudaryti atitinkamą licencinę sutartį lemia „pirkimo ar licencijų sąlygų“ taikymą, todėl išimtis pagal Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 3 dalies n punktą yra negalima, arba ar, priešingu atveju, turi būti reikalaujama, kad teisių turėtojas ir įstaiga sudarytų atitinkamą susitarimą. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo manymu, nėra Teisingumo Teismo praktikos, galinčios išsklaidyti bet kokias abejones atsakant į šį klausimą.

21. Kaip teisingai nurodė *TU Darmstadt*, naudojimo teisių ir apribojimus nustatančių taisyklių santykis tampa aiškus atsižvelgiant į Direktyvos 2001/29 45 ir 51 konstatuojamąsias dalis. Jose visų pirma nurodyta, kad „tačiau <...> išimtys ir apribojimai neturėtų kliudyti apibrėžti *sutartinius santykius*, turinčius užtikrinti teisių turėtojams teisingą kompensaciją“, ir kad „valstybės narės turėtų skatinti teisių turėtojus imtis savanoriškų priemonių, *įskaitant teisių turėtojų ir kitų suinteresuotų šalių sutarčių sudarymą ir įgyvendinimą*, kad būtų pasiekti nacionalinėje teisėje pagal šią direktyvą nustatytų išimčių ar apribojimų tikslai“ [6].

6 — Išskirta mano.

22. Šiose abiejose konstatuojamosiose dalyse vokiečių kalba aiškiai kalbama ne apie paprastą galimybę gauti licenciją, o apie *realius* sutartinius santykius ir *realių* sutarčių sudarymą ir įgyvendinimą. Tokį vertinimą taip pat patvirtina šių konstatuojamųjų dalių versijos įvairiomis kalbomis [7].

23. Tai, kad turi būti skatinami savanoriški susitarimai, neturi jokios įtakos reikalavimui, kad pagal nagrinėjamą nuostatą tokie susitarimai iš tikrųjų būtų sudaryti.

24. Nei sisteminis, nei teleologinis aiškinimas neleidžia daryti kitokios išvados. Remiantis sisteminiu aiškinimu, išimties, susijusios su išimtine autoriaus teise, apimtį reikia aiškinti siaurai [8]. Tačiau nagrinėjamu atveju prašoma išaiškinti išimties taikymo sąlygą, kuria apibrėžiami kūriniai, kuriems ši išimtis gali būti taikoma. Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 5 dalyje numatyta pusiausvyra pasiekiama arba kai autorius ir naudotojas susitaria dėl pirkimo ar licencijos sąlygų, arba kai asmuo, kuriam taikoma išimtis, atitinka sąlygas, kurių baigtinį sąrašą perkeldamas minėtą direktyvą nustatė nacionalinės teisės aktų leidėjas [9]. Laikantis tokio požiūrio, jeigu pakaktų vien autoriaus teisių turėtojo pasiūlymo, minėtos išimties taikymas galėtų priklausyti nuo vienašalių sprendimų, ir dėl to atitinkamoms įstaigoms ši išimtis taptų neveiksminga. Ir pagal teleologinį aiškinimą, atsižvelgiant į Sąjungos teisės aktų leidėjo siekiamą bendro intereso tikslą, t. y. skatinti mokslą ir kultūrą, naudotojas galėtų remtis šia išimtimi.

25. Taigi siūlau Teisingumo Teismui į pirmąjį klausimą atsakyti, kad Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 3 dalies n punktą reikia aiškinti taip, kad kūriniui netaikomos pirkimo ar licencijos sąlygos, kai teisių turėtojas toje nuostatoje nurodytoms įstaigoms siūlo tinkamomis sąlygomis sudaryti licencines sutartis dėl to kūrinio naudojimo.

B – *Dėl valstybių narių galimybės suteikti įstaigoms teisę skaitmeninti jų kolekcijose esančius kūrinius, kai to reikia, kad tie kūriniai taptų prieinami tam skirtuose terminaluose*

26. Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia sužinoti, ar pagal Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 3 dalies n punktą valstybėms narėms leidžiama suteikti įstaigoms teisę skaitmeninti jų kolekcijose esančius kūrinius, kai to reikia, kad tie kūriniai taptų viešai prieinami tam skirtuose terminaluose.

27. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad taip yra šiuo atveju, tačiau priduria, kad nors ši valstybių narių kompetencija, kaip papildoma kompetencija, neišplaukia pirmiausia iš minėtos nuostatos, ją galima kildinti iš Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 2 dalies c punkto.

28. Visos pastabas raštu pateikusios šalys, išskyrus *Eugen Ulmer KG*, mano, kad pagal Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 3 dalies n punktą valstybės narėms leidžiama suteikti įstaigoms teisę skaitmeninti jų kolekcijose esančius kūrinius, jeigu to reikia, kad tie kūriniai taptų prieinami tam skirtuose terminaluose.

29. Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 3 dalies n punktas taikomas, kai „naudojami kūriniai ir kiti objektai, kuriems netaikomos pirkimo ar licencijos sąlygos ir kurie yra 2 straipsnio c punkte nurodytų įstaigų kolekcijose, viešai paskelbiant ar padarant viešai prieinamus mokslinių tyrimų ar privačių studijų tikslais atskiriems visuomenės nariams tam skirtuose terminaluose tų įstaigų patalpose“.

7 — Žr., pavyzdžiui, versijas anglų ir prancūzų kalbomis.

8 — Žr. Sprendimą *ACI Adam ir kt.* (C-435/12, EU:C:2014:254, 22 ir 23 punktai ir juose nurodyta teismo praktika).

9 — Dėl valstybių narių galimybės patikslinti išimtinių autoriaus teisių apribojimų ir išimčių apimtį žr. Sprendimą *VG Wort ir kt.* (C-457/11–C-460/11, EU:C:2013:426, 52 ir 53 punktai).

30. Pagal minėto 5 straipsnio 3 dalies pirmą sakinį šioje dalyje numatytos išimtys ir apribojimai yra susiję su išimtine atgaminimo teise ir išimtine teise viešai paskelbti kūrinius. Kai kurios Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 3 dalyje numatytos išimtys ir apribojimai iš tikrųjų tiesiogiai (pavyzdžiui, c punkte) arba bent jau netiesiogiai (b punkte) susiję su išimtine atgaminimo teise ir išimtine paskelbimo teise, o kiti susiję tik su viena teise (d punktas).

31. Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 3 dalies n punkte nurodytas kūrinių paskelbimas ir padarymas prieinamų. Šios dvi sąvokos įtvirtintos minėtos direktyvos 3 straipsnyje, konkrečiau – visose trijose jo dalyse. Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 3 dalies n punkte nėra jokios aiškios nuorodos į atgaminimo teisę. Remdamasis tuo darau išvadą, kad Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 3 dalies n punkte numatyta speciali išimtis iš esmės yra minėtame 3 straipsnyje numatytos išimtinės paskelbimo teisės išimtis.

32. Kaip yra nurodęs Teisingumo Teismas, iš Direktyvos 2001/29 3 straipsnio 1 dalies matyti, kad autorių teisių turėtojas turi duoti leidimą paskelbti viešai kiekvieną kūrinį. Taigi remiantis šia nuostata galima daryti išvadą, kad viešo paskelbimo sąvoka apima du kumuliacinius elementus, t. y. kūrinio „skelbimą“ ir šio kūrinio skelbimą „viešai“. Tam, kad kūrinys būtų laikomas „paskelbtu“, pakanka, be kita ko, pateikti jį visuomenei tokiu būdu, kad jos nariai turėtų galimybę su juo susipažinti, o tai, ar jie šia galimybe pasinaudojo, neturi lemiamos reikšmės [10].

33. Tai reiškia, kad tokiomis aplinkybėmis, kaip nagrinėjamosios pagrindinėje byloje, prieigos prie saugomų kūrinių suteikimas visuomenei, kurią sudaro viešųjų bibliotekų ir kitų Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 2 dalies c punkte nurodytų įstaigų patalpose esančių tam skirtų terminalų naudotojai, turi būti laikomas kūrinio „padarymu prieinamo“, taigi ir „paskelbimu“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2001/29 3 straipsnio 1 dalį [11].

34. Vadovaujantis šia logika, vis dėlto ir Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 3 dalies n punkto formuluotė, mano nuomone, apima paskelbimo atžvilgiu atsitiktinį [antrinį] atgaminimą padarant kūrinio skaitmeninę kopiją, kad būtų galima ją paskelbti ar padaryti prieinamą tam skirtuose terminaluose. Vis dėlto šiuo atveju tai nėra trumpalaikis arba atsitiktinis [antrinis] atgaminimo veiksmas, kuris yra būtina ir svarbi technologinio proceso dalis, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 1 dalį, ir kuriam netaikoma išimtinė autoriaus teisė į kūrinio atgaminimą [12].

35. Teisė, kurios reikia atgaminimo veiksmams atlikti, taip pat gali būti kildinama iš kitos nuostatos, t. y. Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 2 dalies c punkto. Ši nuostata taikoma, „kai atgaminama specifiniais atvejais [atliekami specialūs atgaminimo veiksmai] viešosiose bibliotekose, mokymo įstaigose ar muziejuose arba archyvuose, nesiekiant tiesioginės ar netiesioginės ekonominės ar komercinės naudos“.

36. Dėl žodžių junginio „atgaminama specifiniais atvejais [specialūs atgaminimo veiksmai]“ reikėtų pateikti dvi pastabas.

37. Manau, kad šiuo atveju jis apima pirmiausia priemones, užtikrinančias vis dar saugomų originalių kūrinių, kad ir kokie seni, pažeidžiami ar reti jie būtų, apsaugą. Tačiau jis taip pat apima Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 3 dalies n punkte numatytą atgaminimą, kuris būtinas tam, kad būtų „naudojami kūriniai ir kiti objektai, <...> viešai paskelbiant ar padarant viešai prieinamus mokslinių tyrimų ar privačių studijų tikslais <...> tam skirtuose terminaluose“. Tai pirmiausia gali būti susiję su kūriniais, kuriuos per studijas skaito daug studentų ir kurie kopijuojami gali greičiau susidėvėti.

10 — Sprendimas *Svensson ir kt.* (C-466/12, EU:C:2014:76, 15–19 punktai).

11 — Šiuo klausimu žr. Sprendimą *Svensson ir kt.* (EU:C:2014:76, 18 punktas) ir Sprendimą *OSA* (C-351/12, EU:C:2014:110, 25 punktas).

12 — Sprendimas *Infopaq International* (C-5/08, EU:C:2009:465, 60 punktas).

38. Vis dėlto, kadangi kalbama apie „atgaminimą specifiniais atvejais [specialius atgaminimo veiksmus]“, nei pagal Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 2 dalies c punktą, nei pagal jos 5 straipsnio 3 dalies n punktą, aiškinamus atsižvelgiant į šio straipsnio 5 dalyje įtvirtintą bendrąją taisyklę[13], negalima skaitmeninti visos *kolekcijos*, taigi „atgaminimas specifiniais atvejais [specialūs atgaminimo veiksmai]“ apima tik *atskirus* „kūrinius ir kitus saugomus objektus“. Mano manymu, pagal minėto straipsnio 5 dalyje numatytų apribojimų proporcingumo sąlygą reikalaujama, kad galimybe naudotis tam skirtais terminalais nebūtų naudojamasi tam, kad nereikėtų pirkti pakankamai fizinių kūrinio kopijų, pavyzdžiui, nustatant tokią taisyklę, kaip numatytąją *UrhG* 52b straipsnyje, pagal kurią elektroninio skaitymo vietose negali būti suteikta prieiga prie daugiau egzempliorių, nei jų yra įstaigos fonde.

39. Taigi, kai siekiant taikyti Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 3 dalies n punktą nėra suskaitmenintos saugomo kūrinio kopijos, ją galima padaryti Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 2 dalies c punkte nustatytomis sąlygomis. Vėlesniam šios kūrinio kopijos paskelbimui taikomos Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 3 dalies n punkte įtvirtintos sąlygos.

40. Taigi siūlau Teisingumo Teismui nuspręsti, kad Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 3 dalies n punktu, aiškinamu atsižvelgiant į šios direktyvos 5 straipsnio 2 dalies c punktą, nedraudžiama valstybėms narėms suteikti šioje nuostatoje nurodytoms įstaigoms teisę skaitmeninti jų kolekcijose esančius kūrinius, kai to reikia, kad jie taptų viešai prieinami tam skirtuose terminaluose.

C – Dėl valstybių narių galimybės leisti tam skirtuose terminaluose jų naudotojams prieinamus kūrinius atspausdinti popieriuje arba išsaugoti USB atmintuke

41. Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia sužinoti, ar valstybių narių pagal Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 3 dalies n punktą numatytos teisės gali apimti terminalų naudotojų galimybę tam skirtuose terminaluose prieinamus kūrinius ištisai ar dalimis atspausdinti popieriuje arba išsaugoti USB atmintuke.

42. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad į pirmąją šio klausimo dalį reikia atsakyti teigiamai, o į antrąją – neigiamai. *TU Darmstadt* į abi šio klausimo dalis siūlo atsakyti teigiamai, o Italijos ir Suomijos vyriausybės į pirmąją dalį siūlo atsakyti teigiamai, į antrąją – neigiamai. *Eugen Ulmer KG* ir Komisija į abi šio klausimo dalis siūlo atsakyti neigiamai. Vokietijos vyriausybės nuomone, šis klausimas reglamentuojamas ne Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 3 dalies n punkte, o jos 5 straipsnio 2 dalies a–c punktuose, Lenkijos vyriausybė pateikė kelias pastabas, tačiau konkretaus atsakymo nepasiūlė.

43. Analizuojant prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausime nurodytus du atvejus, susijusius su terminalų naudotojų galimybe tam skirtuose terminaluose prieinamus kūrinius ištisai ar dalimis atspausdinti popieriuje arba išsaugoti USB atmintuke, reikia vadovautis paskelbimo teisės sąvoka. Remiantis Teisingumo Teismo praktika, Direktyvos 2001/29 3 straipsnyje numatytą paskelbimo sąvoką reikia aiškinti plačiai[14], o bet kokią šios teisės išimtį – siaurai[15].

44. Kaip nurodžiau atsakydamas į antrąjį klausimą, Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 3 dalies n punkte iš esmės įtvirtinta minėtos direktyvos 3 straipsnyje nustatytos išimtinės paskelbimo teisės išimtis.

45. Pagal Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 3 dalies n punktą paskelbimo teisės apribojimas apima kūrinių naudojimą be autoriaus leidimo padarant juos prieinamus visuomenės nariams tam skirtuose terminaluose taip, kad naudotojas galėtų susipažinti su jais pasirinktoje įstaigoje.

13 — Sprendimas *ACI Adam ir kt.* (EU:C:2014:254, 25 punktas).

14 — Sprendimai *Svensson ir kt.* (EU:C:2014:76, 19 punktas) ir *OSA* (EU:C:2014:110, 23 punktas).

15 — Šiuo klausimu žr. Sprendimą *Infopaq International* (EU:C:2009:465, 56 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

46. Reikia patikrinti, ar šis paskelbimas taip pat apima išsaugojimą USB atmintuke ir atspausdinimą popieriuje. Iš karto pažymiu, kad šie du numatyti veiksmai yra ne paskelbimo, o atgaminimo veiksmai: USB atmintuko atveju sukuriama skaitmeninė kūrinio kopija, popierinės kopijos atveju – fizinė kūrinio kopija.

47. Visų pirma, kalbant apie išsaugojimą USB atmintuke, pasakytina, kad dėl terminalo ir USB atmintuko sąveikos iš bibliotekos padarytos skaitmeninės kopijos USB atmintuke sukuriama nauja skaitmeninė kopija. Šiuo atveju svarbi tam skirtų terminalų sąvoka. Vis dėlto Direktyvoje 2001/29 nenurodyta, ką ši formuluotė reiškia.

48. Mano nuomone, saugomo kūrinio, kaip antai literatūros, garso ar kinematografijos kūrinio, naudojimas tam skirtuose terminaluose reiškia jo įsisąmoninimą [16] tiesiogiai skaitant, klausant ar matant ir tai, be to, turi įvykti bibliotekos patalpose. Todėl tam skirto terminalo sąvoka susijusi su tam tikslui pateikiama įranga, o ne su konkrečiais techniniais sprendimais [17].

49. Atsižvelgdamas į tai, manau, jog paskelbimo sąvoka neleidžia, kad nagrinėjama išimtis apimtų galimybę išsaugoti kūrinį USB atmintuke, nes tai yra ne paskelbimas viešojoje bibliotekoje ar kitoje įstaigoje, kaip jis suprantamas pagal Teisingumo Teismo praktiką, o naudotojo asmeninės skaitmeninės kopijos sukūrimas. Be to, toks atgaminimas, net jei naudotojui jis būtų naudingas, nebūtinas nagrinėjamos išimties veiksmingumui išsaugoti. Tokia kopija, be kita ko, gali būti dar kartą nukopijuota ir skleidžiama internete. Taigi tam skirtiems terminalams taikoma išimtis neapima bibliotekos veiksmų, kuriais jos skaitmeninė kopija padaroma prieinama naudotojui, kad šis galėtų vėliau pasidaryti kopiją ir ją išsaugoti USB atmintuke.

50. Vertinant atspausdinimą popieriuje reikėtų vadovautis ta pačia logika. Mano manymu, procesas, kurį užbaigus gaunama kūrinio (jo dalies) kopija, nepatenka į Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 3 dalies n punkte numatytas išimtis ir apribojimus.

51. Remdamasis tuo darau išvadą, kad Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 3 dalies n punktas netaikomas nei išsaugojimui USB atmintuke, nei atspausdinimui popieriuje.

52. Vis dėlto dėl išsamumo, kiek tai susiję su atspausdinimu, pateiksiu šias pastabas.

53. Šiuolaikinė fotokopijavimo technologija iš esmės paremta originalo skaitmeninimu ir kopijos atspausdinimu [18].

54. Pagal Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 2 dalies a ir b punktus gali būti leidžiama tam tikromis sąlygomis daryti kūrinių fotokopijas bibliotekoje. Šiuolaikiniais kopijavimo aparatais skaitmeninamas originalas ir analogiška originalaus kūrinio kopija atspausdinama popieriuje, t. y. atlikus skaitmeninimą fiziniu pavidalu atgaminamas originalas.

55. Sprendime *VG Wort ir kt.* Teisingumo Teismas pripažino, jog „iš Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 2 dalies a punkto matyti, kad jame nurodytas ne tik fotografavimas, bet ir „kiti panašaus pobūdžio procesai“, t. y. bet koks kitas būdas, kurį naudojant galima gauti rezultatą, panašų į gautąjį fotografavimo būdu, t. y. analogiškai atgaminti kūrinį ar kitą saugomą objektą.“ [19]

16 — Sprendimas *VG Wort ir kt.* (EU:C:2013:426, 67 punktas).

17 — Taigi, mano nuomone, nėra kliūčių tam, kad, pavyzdžiui, asmeninis ar nešiojamasis kompiuteris galėtų būti naudojamas kaip „tam skirtas terminalas“. Vis dėlto sąvoka „tam skirtas terminalas“ gali reikšti tai, kad įstaigose naudotojai negali pasinaudoti kai kuriomis techninėmis įrangos galimybėmis.

18 — Žr. generalinės advokatės E. Sharpston išvadą byloje *VG Wort ir kt.* (C-457/11–C-460/11, EU:C:2013:34, 75 ir paskesni punktai), joje ji atliko išsamią atgaminimo naudojant prietaisų grandinę analizę.

19 — Sprendimas *VG Wort ir kt.* (EU:C:2013:426, 68 punktas).

56. Teisingumo Teismas pridūrė, kad „jeigu toks rezultatas pasiekiamas, nelabai svarbu, kokie veiksmai buvo atlikti ir kokio pobūdžio technika (-os) buvo naudojama (-os) vykdant atgaminimo procesą. Vis dėlto keliama sąlyga, kad atskiri nesavarankiški šio vieno proceso elementai veiktų arba atskiri nesavarankiški šio proceso etapai vyktų kontroliuojant tam pačiam asmeniui ir visi jie būtų skirti kūriniui ar kitam saugomam objektui atgaminti popieriuje ar kitoje panašioje laikmenoje“ [20].

57. Vadovaujantis šiuo požiūriu, reiškia, kad galima atspausdinti jau suskaitmeninto kūrinio puslapius. Šio atvejo neapima Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 3 dalies n punkte numatytos sąlygos, tačiau jis gali patekti į Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 2 dalies a, b ir (ar) c punktus. Kadangi bibliotekos naudotojas, laikydamasis nacionalinės teisės aktuose nustatytų apribojimų, bibliotekai leidus gali kopijuoti fonde esančių fizinių kūrinių puslapius, lygiai taip pat, bibliotekai leidus, naudotojas gali atspausdinti skaitmeninės kopijos puslapius. Šiuo atžvilgiu, kitaip nei USB atmintuke išsaugotos skaitmeninės kopijos atveju, suteikus galimybę atspausdinti bibliotekos ar kitos Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 3 dalies n punkte nurodytos įstaigos suskaitmenintus kūrinius nesukuriama nauja situacija, palyginti su ta, kai nėra jokio tam skirto terminalo. Todėl nebėra plataus neteisėto platinimo pavojaus, kuris atsiranda skaitmeninių kopijų atveju.

58. Atsižvelgdamas į tai, kas buvo pasakyta, siūlau į trečiąjį klausimą atsakyti taip, kad valstybių narių pagal Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 3 dalies n punktą numatytos teisės neapima terminalų naudotojų galimybės tam skirtuose terminaluose prieinamus kūrinius atspausdinti popieriuje arba išsaugoti USB atmintuke.

V – **Išvada**

59. Atsižvelgdamas į išdėstytus argumentus, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Bundesgerichtshof* pateiktus prejudicinius klausimus:

1. 2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo 5 straipsnio 3 dalies n punktą reikia aiškinti taip, kad kūriniui netaikomos pirkimo ar licencijos sąlygos, kai teisių turėtojas toje nuostatoje nurodytoms įstaigoms siūlo tinkamomis sąlygomis sudaryti licencines sutartis dėl to kūrinio naudojimo.

2. Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 3 dalies n punktu, aiškinamu atsižvelgiant į šios direktyvos 5 straipsnio 2 dalies c punktą, nedraudžiama valstybėms narėms suteikti šioje nuostatoje nurodytoms įstaigoms teisę skaitmeninti jų kolekcijose esančius kūrinius, kai to reikia, kad jie taptų viešai prieinami tam skirtuose terminaluose.

3. Valstybių narių pagal Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 3 dalies n punktą numatytos teisės neapima terminalų naudotojų galimybės tam skirtuose terminaluose prieinamus kūrinius atspausdinti popieriuje arba išsaugoti USB atmintuke.

20 — Sprendimas *VG Wort ir kt.* (EU:C:2013:426, 70 punktas).